

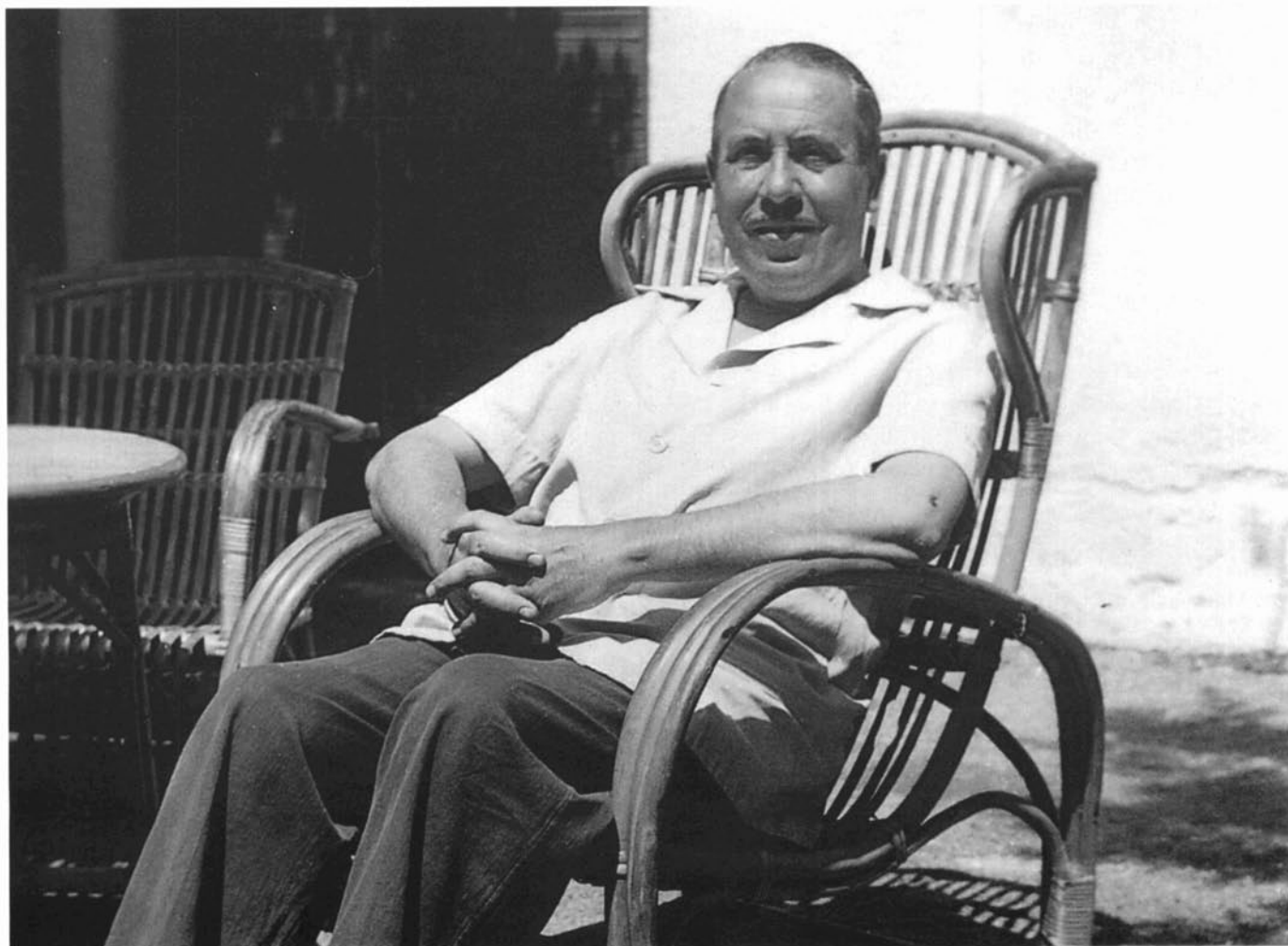
Carme Arenas Noguera

Filòloga

Carles Sindreu i Pons o el compromís amb l'avantguarda

Monografia

Carles Sindreu a l'Ametlla del Vallès, cap a 1960. (Arxiu Carles Sindreu)

Hi ha persones la trajectòria vital de les quals només s'explica en funció del moment històric que van viure. Són vides que participen intensament del seu moment i que tenen una gran percepció per allò que serà el futur, que s'avancen al seu temps o que –en definitiva– fan progressar el propi entorn gràcies a la seva activitat. Sovint el seu capteniment és incomprès o infravalorat i el temps ha de servir per fer ressorgir totes aquelles activitats i exponents als quals, en el seu moment, no es donà la importància merescuda.

Tot això, ho podem aplicar a Carles Sindreu i Pons (1900-1974), poeta, narrador, periodista, publicista, promotor i instigador a Catalunya de moltes de les iniciatives culturals i artístiques més importants d'aquest segle que acabem de deixar. Amb motiu del centenari del seu naixement s'han dut a terme tota una sèrie d'actes d'homenatge i de reivindicació de tota la seva obra: la Institució de les Lletres Catalanes ha organitzat l'exposició *Carles Sindreu, l'aposta per la modernitat*, que s'ha exposat a la Biblioteca de Catalunya –dipositària del llegat Sindreu– i també a les poblacions vallesanes de la Garriga i l'Ametlla del Vallès, dues poblacions de la nostra comarca on Sindreu visqué molts anys de la seva vida i a les quals vinculà bona part de la seva obra poètica, així com també a Granollers, on Sindreu tingué molts bons amics i on des de sempre col·laborà en mitjans de comunicació i en tota mena d'activitats culturals. També cal afegir la publicació d'un volum d'homenatge, *Centenari Carles Sindreu*,

publicat per la Institució de les Lletres Catalanes, l'espectacle poètico-dramatúrgic *I vaig il·luminant postals antigues*, sota la direcció de Feliu Formosa, representat a la Biblioteca de Catalunya, i l'exposició *Retrats d'infants*, ideada pel mateix Sindreu i que ha estat ja exposada diverses vegades des de la seva mort. Són molts els articles literaris, les col·laboracions en diversos mitjans de comunicació, les taules rodones en les quals els especialistes en la seva obra l'han reivindicat una vegada més en el lloc que li pertoca no sols dins les lletres catalanes, sinó també en el complex i ric panorama cultural de la Catalunya que visqué Sindreu, sobretot la dels anys vint i trenta del segle que acabem de deixar. La intenció d'aquest escrit no és altra que donar una visió de la vida i l'obra de Carles Sindreu, dedicant una atenció especial a donar a conèixer i homenatjar la figura del qui fou un escriptor compromès amb el seu temps, un publicista innovador i un activista cultural de primer ordre, i que tingué la nostra comarca del Vallès com la seva terra d'adopció, on deixà una empremta inesborrable.

ELS INICIS EN L'ESCRITURA

Carles Sindreu i Pons va néixer a Barcelona, el 6 de novembre de l'any 1900. Junt amb el segle s'iniciava una vida que tindria com a fita constant la creativitat, la innovació i el desig d'anar més enllà, la projecció de futur.

Carles Sindreu a l'escola: el cinquè per l'esquerra a la filera del darrere. (Arxiu Carles Sindreu)

Estudià als Maristes del carrer de Llúria i als Escolapis, comerç i idiomes, ja que el seu pare, Joaquim Sindreu i Estruch, havia projectat per a ell, el fill gran de tres germans, la continuïtat del negoci familiar: el comerç de cotons. El jove Sindreu, però, conegué ben aviat, als 11 anys, la seva inclinació literària i als 16 anys publicà la seva primera novel·la curta a *El Patufet*, titulada *En Jordi i la Nuri*, esperonat pel seu oncle avi, l'escriptor vuitcentista Joan Pons i Massaveu (1850-1918), poeta, prosista i novel·lista, autor destacat de la narrativa costumista, que aconseguí una gran popularitat amb obres com *L'Auca de la Pepa* (1889), en la qual reflecteix el món menestral, o amb *En Mitja Galta* (1880), novel·la inspirada en el fulletó romàntic.

Tot i ajudar al negoci familiar, Sindreu aprofitava totes les ocasions per escriure i, al darrere d'albarans i factures, componia poemes i bastia els seus somnis literaris.

Però en el món de l'escriptura, Sindreu s'hi va donar a conèixer com a periodista, bàsicament com a periodista esportiu, cobrint la secció de tennis dels principals diaris del moment.

CRONISTA DEL TENNIS

Les seves cròniques esportives de seguida van destacar perquè aportaven un estil fi, irònic i intel·ligent, buscant sempre una manera nova de dir les coses i bastint una idea molt estesa durant els anys vint i trenta entre els intel·lectuals de l'època: el binomi intel·ligència i esport.

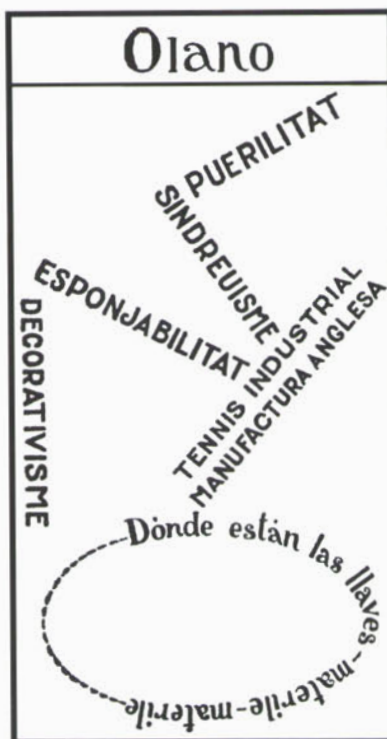
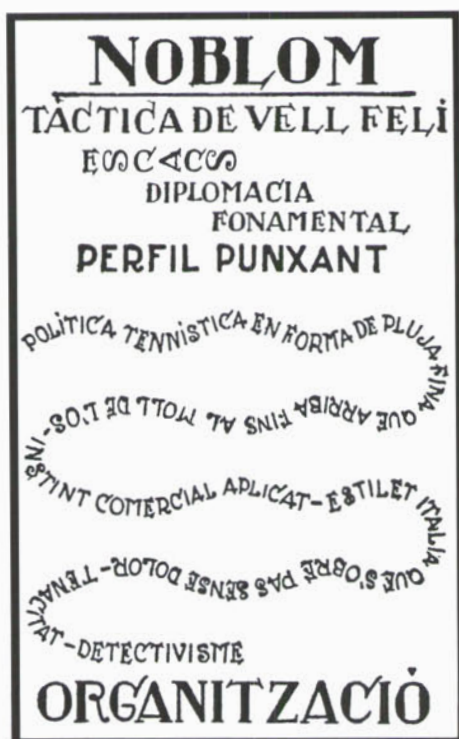
El jove Sindreu participà d'aquest moment i hi contribuí d'una manera ben especial, en primer lloc des de les pàgines de *L'Esport Català*, on, amb el pseudònim de *Fivaller*, publicà tot un seguit de cròniques esportives, alguna lletra de cançó i mots encreuats; però sobretot una sèrie de vint-i-vuit cal·ligrames, cadascun dels quals feia referència a un o una tennista del moment, tret del darrer cal·ligrama, que és dedicat al mític futbolista Samitier.

L'interès per l'estudi d'aquests vint-i-set cal·ligrames tennístics que Carles Sindreu publicà a *L'Esport Català* rau, sobretot, en la novetat de la presentació en un mitjà periodístic, en la introducció i popularització que representà l'ús del cal·ligrama en una publicació no necessàriament vinculada al món literari i, per extensió, la introducció d'un nou llenguatge periodístic emparentat amb la pintura, la imatge, l'element lúdic i l'essencialització del llenguatge. A Sindreu, li interessa potenciar la dimensió visual del text, sabent, com deia Valle-Inclán, que qualsevol text és portador d'una imatge, i Sindreu, com tots els avantguardistes, concedeix igual importància a la forma que al contingut d'un text.

Aquests cal·ligrames de Sindreu ens defineixen prou bé no sols el tarannà innovador i el seu interès per l'element plàstic i per la simplicitat i amenitat en la informació, sinó que ens fan adonar del seu interès per la literatura, sobretot per la literatura que anomenem d'avantguarda. L'any 1971, en una entrevista publicada en el número especial del setmanari *Vallés* del 20 de març de 1971, Sindreu diria a Martí Suñol: «Una de las creaciones de las que estoy satisfecho aún fue la adopción del caligrama –fruto del ingenio de Guillaume Apollinaire– en la publicidad y el deporte.»

La vinculació de Carles Sindreu amb el món del tennis s'inicià des de ben petit. (Arxiu Carles Sindreu)

Cal·ligrames publicats a *L'Esport Català* els anys vint referits als tennistes Noblom, Olano i Saprissa.

A partir d'aquí Sindreu es converteix en un periodista celebrat, el seu estil és molt valorat i el seu pseudònim de *Fivaller*, emprat sobretot a *L'Esport Català*, el de *Donald Duck*, emprat a *El Once* i *Xut*, o el de *Tito Letta*, emprat a *Papitu*, seran una constant a les principals publicacions de l'època, com ho foren a *La Rambla*, *La Nau dels Esports* o *Xut* en el terreny esportiu, però també a *La Publicitat*, *Mirador*, *D'Ací d'Allà* o *El Be Negre*, entre d'altres.

Després de la Guerra Civil, continuarà la seva tasca periodística a *La Vanguardia* o *El Noticiero Universal*, on emprarà els pseudònims de *Cunning* i *Flag*, respectivament, i en moltes altres publicacions.

Cal dir que no només Carles, sinó tota la família Sindreu estigué vinculada al món del tennis, sobretot al Club de Tennis La Salut de Barcelona, d'on el seu pare fou president. La seu del club era l'antiga casa dels Sindreu al barri de Gràcia; el seu germà Francesc arribà a ser cinc vegades campió d'Espanya i participà en la Copa Davis, i el mateix Carles, com veurem més endavant, publicarà una història molt especial del club: *La singular història d'un club de tennis* (1952).

A través del periodisme, Sindreu començà a donar proves de les seves aptituds més importants, com ho són la literatura, l'humor i l'interès per la cultu-

ra, sobretot per les arts plàstiques. El seu encert rau en el fet d'unir l'escriptura amb la plàstica, amb l'humor, l'esport, en definitiva amb tot allò que és creatiu i nou. Així podem trobar articles de Sindreu ja sigui ressenyant una obra literària, fent la crònica d'un fet esportiu, comentant un fet social, evocant un paisatge, parodiant un text literari o enaltint la figura d'un pintor jove, com fou el cas de Joan Miró. La seva versatilitat en els temes, l'agilitat del seu llenguatge i la picardia amb què sap comentar fets intrascendents el destaquen ben aviat i acaben de perfilar l'escriptor que està ben a punt de donar-se a conèixer.

El Club de Tennis la Salut. Al fons, la que havia estat la casa dels Sindreu. (Arxiu Carles Sindreu)

EL COMPROMÍS AMB L'AVANTGUARDA

Periodista ja conegut, irromp de ple en el món de la literatura el 1928 amb un llibre nou i original: *Radiacions i Poemes*, un llibre fet de petites proses, que Sindreu anomena *radiacions* o *abalaris*, i de poesies, el qual recull l'obra dels anys 1920-1928 i que és excel·lentment celebrat per la crítica, la qual se'n fa un ressò amplíssim, si tenim en compte que es tracta d'un llibre d'autor novell. El llibre és rebut com una «manifestació plena de la poesia avantguardista (...)» on es condensa un «complex d'emoció, pensament i fantasia» i és vist com una «aportació dels novíssims corrents en la nostra literatura», per dir-ho amb paraules de Manuel de Montoliu al seu *Breviari Crític* (1926-1933), o també «afegeix colors novells i procediments moderns al quadro general de la lírica catalana. Colors on la novetat s'ajunta amb la netedat. Procediments moderns usats amb una gran audàcia i prudència a la vegada», avança Rossend Llates al pròleg. Sindreu només diu que, a diferència d'altres llibres seus que vindran després, *Radiacions & Poemes* fou pensat i escrit a l'ensem.

No és el cas, per tant, de *Darrere el vidre*, publicat el 1933 i que, en paraules de Sindreu, aplega «totes les sensacions de la meva adolescència (...); és «com la clau de la meva primera etapa literària (...); és «dins d'aquestes pàgines sinceres on he començat a trobar-me a mi mateix» i «concreta la meva posició actual en el camp de la poesia». Amb tot, diu l'autor, en unes notes manuscrites, un text sense datar i inacabat escrit segurament amb motiu d'una lectura dels poemes del llibre, «són poemes d'adolescent pel seu fons, no per la forma».

I és que a *Darrere el vidre*, en els quaranta-dos poemes que conté, veiem com de ben jove Sindreu ja posseïa una gran capacitat d'observació i un estil fi que es caracteritza per un gran domini del vers i un alt sentit de la musicalitat del llenguatge. Un llenguatge que ofereix depurat, sense malabarismes inútils i amb un ampli tractament de la natura, la qual tendeix a humanitzar. El llibre ve avalat per Carles Riba i per Josep V. Foix, els quals tenen cura del pròleg i de l'epíleg respectivament, i és il·lustrat per J. Miró, la qual cosa ens mostra que Sindreu ja ha rebut el vistiplau dels qui seran grans figures de la nostra cultura. En l'endemig, dos anys abans, el

1931, havia publicat un llibre excepcional: *La klàxon i el camí*, amb pròleg de Josep Maria de Sagarra. També en aquest cas la crítica havia elogiat el treball de Sindreu, així com l'edició innovadora i atrevida del llibre, un llibre fet de contes i de petites proses o radiacions, tal com ja havia fet en el seu primer llibre, que l'emparenten definitivament tant amb la literatura de Ramón Gómez de la Serna com amb la de Jules Renard, dos autors de qui més tard Sindreu confessarà haver rebut una influència directa, però que Foix ja anomena *gregueries* Sindreu.

§ Aquestes finestres amb davantal que són els balcons de les cases mediterrànies.

§ La carretera s'ha gratat l'esquena a plaer sobre la catifa metàl·lica del radiador de l'automòbil.

§ Pot de melmelada de maduixa esclafat sobre l'asfalt...

L'automòbil estigmatitzat que s'allunya entre dues cingleres.

La desferra humana que guanya la voravia a nivell dels genolls de la gentada.

I un crani badat que supura rítmicament encara melmelada de maduixa a mig aire del carrer.

§ La finestra verdosa tenia un canari apagat i un clavell vermell que xisclava.

§ No us proposeu de fer literatura. Aneu l'esport. I una dona, sense reserves, si us és possible. Breu: connecteu directament la vostra vida a la vida de les coses.

Després –si teniu sensibilitat– prou que sense adonar-vos-en ja fareu literatura...

§ Tenia l'habitació empaperada amb bitllets de tram. De nits, anava somniant trajectes.

§ «Un chien andalou». Sempre més l'ase podria sobre el meu piano de cua. Va trigar uns dies a ajeure-s'hi. Però no s'ha mogut mai més.

§ Paperera metàl·lica. Tots els papers que ja no poden fer cap mal, a la presó.

CARLES SINDREU
Fragments de *La klàxon i el camí*

D'aquesta participació en els ambients literaris i artístics més interessants del moment, Sindreu en sabrà treure profit, no sols participant en múltiples iniciatives culturals, sinó també promovent-ne de noves. És el cas d'ADLAN (Amics de l'Art Nou), fundat el 9 de novembre de 1932 arran d'una idea de Sindreu i impulsat per ell mateix i companys seus de la Penya del Colón, com Joan Prats, Joaquim Gomis i Lluís Sert, a qui s'afegiran, durant els quatre anys de funcionament, personatges com J. V. Foix, amb qui Sindreu tingué sempre una gran amistat, Sebastià Gasch, Magí A. Cassanyes, Robert Gerhard, Lluís Montanyà, i un llarg etcètera. ADLAN pretenia i aconseguí una gran renovació de les arts i de la literatura i dugué a terme moltes activitats en les quals Sindreu tingué sempre un paper protagonista, com és el cas de la presentació del *Circ* d'Alexander Calder; les múltiples exposicions d'artistes nous, com Joan Miró, o ja consagrats, com Man Ray, Pablo Picasso, Àngel Ferran, entre d'altres; la connexió amb artistes i escriptors avantguardistes de l'Estat espanyol o d'Europa; l'organització d'activitats musicals, cinematogràfiques i circenses –com la fundació d'Amics del Circ–, o les conferències a través del Conferentia Club, que va dur a Barcelona des de Federico García Lorca o Ramón Gómez de la Serna, fins a René Benjamin o Paul Éluard, Jean Cassou, Tristan Tzara, Paul Valéry, etc., unes conferències la presentació de les quals duia a terme el mateix Sindreu. Això va fer que conegués i en alguns casos establís amistat amb les primeres figures del món intel·lectual europeu del moment.

Els anys vint i trenta són per a Sindreu uns anys de plena efervescència cultural i literària. El trobem participant en conferències i col·loquis, bàsicament de tema literari o esportiu, participant en programes radiofònics o promovent accions de tipus cultural. Tota aquesta activitat es veurà interrompuda sobretot a partir de 1939, en acabar la Guerra Civil. Una altra de les iniciatives de Sindreu fou l'inici de la seva col·lecció *Retrats d'infants*. Es tractava de reunir retrats d'infantesa de les personalitats més rellevants del país. En aquesta col·lecció, que ha estat exposada darrerament en diverses ocasions (1996, 1997, 2001) a Girona, Barcelona i l'Ametlla del Vallès, Sindreu aconseguí de reunir una seixantena de retrats que constitueixen un catàleg de la moda del moment i aplega escriptors (Carles Riba, Aurora Bertrana, Josep V. Foix o Sebastià Gasch,

entre d'altres), artistes plàstics (Pere Pruna, Robert Gerhard), polítics (Francesc Cambó), etc., tots vestits de festa o de primera comunió.

UN AMANT DE L'ESTÈTICA

I és que Sindreu sempre estigué preocupat per l'estètica, no sols pel que feia a la seva persona, sinó pel que feia a les coses amb les quals es relacionava. Això explica el seu interès per la imatge dels seus llibres i la seva dedicació al grafisme i a la publicitat, sota els ensenyaments de Prat Garballí i Esteve Monegal o del pintor Eduard Castells, un terreny on també innovà. Durant els anys trenta trobem Carles Sindreu darrere la publicitat de la revista *D'Ací d'Allà*, una revista emblemàtica de la modernitat que visqué Catalunya durant aquella dècada i que marcà una inflexió en l'estètica noucentista fins aleshores imperant. Sindreu, amb la seva agència de publicitat, porta les campanyes d'imatge de firmes tan prestigioses com Myrurgia, Roca Joiers, Codorniu o El Dique Flotante, i la direcció artística –i sovint literària– de les revistes *Coliseum* i *Revista de S'Agaró*, així com múltiples encàrrecs publicitaris puntuals en els quals Sindreu aposta per dissenys i grafismes nous, atrevits i enginyosos. Alguns d'aquests treballs sorprenen encara avui per la seva rabiosa modernitat i bon gust.

Treball publicitari de Carles Sindreu per a la joieria Roca de Barcelona. (Arxiu Carles Sindreu)

EL VALLÈS, TERRA D'ADOPCIÓ

Hem definit Carles Sindreu com un observador fi. Aquesta capacitat per fixar-se en el detall més ínfim i treure'n partit li valgué un gran mèrit literari. Sindreu va reconèixer sempre que havia après a observar sobretot gràcies al contacte amb la natura, la qual havia descobert de ben petit en la que fou la seva terra d'adopció, la que inspirà la seva poesia més bella i la que l'acompanyà fins a la fi dels seus dies: el Vallès, amb el seu paisatge suau i serè.

Sindreu, per bé que havia nascut a Barcelona, sempre reconegué en el Vallès la seva segona llar, sobretot l'Ametlla, on el seu pare, Joaquim Sindreu, comprà l'any 1906 a la família Millet l'antic Mas Xammar, quan se n'hagueren de desprendre. Així començà l'amistat de la família d'Eugeni Xammar i d'ell mateix amb la família Sindreu, amistat que Carles va mantenir tota la vida, malgrat les anades i vingudes del periodista.

A l'edat de 8 anys, Carles comença a passar els estius a l'Ametlla amb la família –abans els passaven a la Roca–, però cap als 18 o 20 anys començarà a fer-hi llargues estades, aprofitant la permissivitat del seu pare, que veu que Carles està més interessat

Carles Sindreu a vint-i-tres anys a l'Ametlla del Vallès. (Arxiu Carles Sindreu)

en la literatura i la contemplació que no en el negoci de cotons. A l'Ametlla, Carles començarà fent-se amb les famílies barcelonines que hi passen l'estiu, però de seguida s'integrarà amb els xicots del poble i, gràcies als seus masovers, descobrirà alguna de les seves passions: l'excursionisme i la caça.

Sindreu se sent atret ben aviat pel paisatge de l'Ametlla i encontorns, tal com ho demostra a «Bertí», que forma part de *Radiacions i Poemes*, per Puiggraciós, el Serrat, etc. Ho veiem en aquesta *Cançó de l'Ametlla del Vallès*, poema musicat per J. Sancho Marraco. O en el seu poema «Sota els cingles de Bertí», avui himne de la coral Lo Lliri, de l'Ametlla. Qualsevol detall, sensació o canvi és copsat pel Sindreu poeta, que troba en el paisatge vallesà la seva font d'inspiració més encertada.

CANÇÓ DE L'AMETLLA DEL VALLÈS

(Música de J. Sancho Marraco)

*Sota els cingles de Bertí
el Vallès obre les ales.
Els núvols s'hi posen i...
no se'n saben avenir!
Sota els cingles de Bertí
el «silenci» de l'Ametlla.
«L'Ametlla»! Quin nom més fi!
Jo m'hi voldria morir...*

A la lleixa del Serrat
s'allarga la llunyania.
La mar fugint es vestia
amb el blau immaculat
del mantell d'Aquella Verge
monjoia de caçadors.
Oh Verge! Poruga Verge
del nostre Puig-graciós!.

*Sota els cingles de Bertí
el Vallès obre les ales.*

I tot baixant canto sol
de cara a la gran pineda
i bec l'aigua pura i freda
en el clot d'un bassiol
perque sols en l'aigua clara
hi trobo el regust pregon
d'una terra que és, encara,
la més bonica del món.

*Sota els cingles de Bertí
el Vallès obre les ales.*

CARLES SINDREU

Carles Sindreu i Jeroni de Moragas, vestits de «mariner infantil», i Josep Badia, representant un esquetx humorístic, el setembre de 1932 a l'Ametlla. (Arxiu Carles Sindreu)

Durant els anys vint i trenta, Carles comença a participar activament en la vida cultural de la població i de seguida s'integra en un grup de joves com ell que es troben per llegir-se allò que escriuen i recitar poemes. A la vegada, el sabem participant en representacions teatrals o en el projecte de creació de l'entitat Els Amics del Llibre, amb la intenció de crear una biblioteca a la població, malgrat les

veus contràries, i l'organització de xerrades i conferències de molts dels escriptors i intel·lectuals més prestigiosos, que s'hi ofereixen gràcies a l'amistat i a les bones maneres de Carles. Una prova de la seva integració i fama a la vila són les seves col·laboracions en els programes de la festa major de l'Ametlla dels anys 1930 i 1935, titulades, respectivament, *Radiacions de festa major* i *L'orgia de la festa major*.

RADIACIONS DE FESTA MAJOR

- Nº 1. -Els envelats de les festes majors fan pensar en les cabines de banys vora el mar.
Banys de música, d'instruments de metall i dutxes d'esquitxos de violí. -Aquella olor que resta en les lones viades dels envelats és l'olor mateixa que hom percep en desfer-se la corbata dins la cabina rescalçada dels banys.
- Nº 2. Hi ha cames femenines que en ballar el darrer vals semblen perdre partícules de serradures entre les malles de les mitges de seda.
- Nº 3. Potser és en aquests dies de Festa Major quan la carn del conill de gàbia té més gust de filferro.
- Nº 4. Part de fora de l'envelat hi ha aquell home que ven gasoses a l'infant de la masia llunyana.
-Què, t'agrada, noi?- pregunta l'home.
-Sí!- respon el noi amb els ulls fets una mar de llàgrimes- però trobo que això té gust de cama adormida...
- Nº 5. El saxofon, en mig de la claror vermella i el fum blavís, és un radiatiu d'ironies grogues.
- Nº 6. El del contrabaix de la Festa Major a còpia de serrar acabarà partint en dos el seu instrument enorme. Quan el poble s'emporta triomfalment "la berra" (el contrabaix) cap a la fonda, a terra és tot ple de serradures musicals.
- Nº 7. En canvi hi ha un violí segon que es passa tota la nit fent encenalls finíssims.
- Nº 8. I un flauta-lampista al qual de vegades una nota poc clarificada embussa l'instrument i ha de cercar-la a contracor entaforada en el recó més fosc i de cara a la paret perquè no vol que el músic la descobreixi per aquella blancor de cara...
- Nº 9. Sobre la boga d'una cadira trista, una ocarina: com un petit transatlàntic navegant inclinat sobre una mar rinxolada.
- Nº 10. En les notes llargues, de la caixa de fusta olorosa del violoncel, surt aquella boira irisada que a la tardor s'estén sobre la cançó fresca de les aigües de la font del verd...

L'ORGIA DE LA FESTA MAJOR

- La Festa Major és l'orgia perfectament dosificada i presonera d'un ritme etern.
- La Festa Major és "và-i-tot", pèrdua de control, descens vertiginós en els pendents ràpids i florits de les muntanyes més gemades de la vida després d'un laboriós ascens, i té quelcom del deixar-se anar de mans del ciclista refiat i optimista.
- La Festa Major és aquella estreta zona de temps durant la qual la pirotècnia més fantàstica triomfa. És aquella etapa generosa en què no es mira prim... No vé d'un duro... Fins no vé d'un parent...
- La Festa Major és una veritable orgia. Però no és aquella orgia a la qual hom s'entrega una vegada a la vida i que recorda fins a la mort. Ben mirat no és l'orgia cent per cent, perquè no és aquella que defineixen els diccionaris enciclopèdics.
- La Festa Major és una orgia de bona fé, organitzada i acceptada per tot un poble ple de seny i d'atavismes confortables.
- L'orgia de la Festa Major marca un punt elevadíssim dins el diagrama vital dels pobles catalans.
- Si fos possible bastir un pont al nivell dels dies de les Festes Majors de cada any, hom podria veure des d'aquest pont la resta dels dies com una cosa insignificant, grisa i microscòpica, tant menuda, que és fàcil que molta gent tinguis rodaments de cap si ho contemplés gaire estona seguida...
- Efluvis de pollastre rostit, fumerals d'oque revingudes i un punt dolç de coeció, sentors de perdius amb cols i flaires evocadores de conill a la brasa formen els "paradisos artificials" de la gran orgia de les Festes Majors catalanes, la nota més aguda de les quals és el pic d'alegria bombollosa i rutilant que vé dels nostres xarel·los populars, de la nostra ratafia i d'aquells sòcols de vi ranci de sauló amb què s'il·lustren els dinars solemnes.
- Nostres, els de l'Ametlla, els que per l'Ametlla ens ho jugaríem tot, en arribar la Festa Major veiem passar per la costa de la Majordona l'ombra insegura d'aquell estimat Ramon Marxant, que sabia conservar cada dia de l'any un bri de la jòia bral·lada dels dies de la Festa Major i sabia fer-ne ofrena als altres d'una manera franca, natural i oberta...

En esclatar la Guerra Civil, la família Sindreu, com moltes altres, decideix instal·lar-se a l'Ametlla fugint de Barcelona. Durant aquests tres anys Carles volta tota la comarca, ja sigui buscant queviures a les masies, ja anant de cacera i, just en acabar la guerra, el seu pare és assassinat al clot de Montmany. Aquest fet serà determinant en la vida i l'obra de Carles, el qual, al dolor per la pèrdua del pare haurà de sumar la situació d'indefensió i de desconcert pròpia dels primers anys del franquisme. A l'orfenesa personal, doncs, Sindreu hi va haver d'afegir la intel·lectual. Bona part dels seus amics i companys de ploma s'exiliaren o es comprometeren amb el franquisme. Sindreu tornà a vendre el Mas Xammar a la família Millet i s'allunyà temporalment de l'Ametlla i del Vallès per tornar-hi uns anys més tard, cap als anys cinquanta, amb les ferides un xic més tancades.

UNA ALTRA LITERATURA PER A UN ALTRE PAÍS

Durant els anys quaranta, la situació desfavorable a l'edició en català havia atrapat també Sindreu, el qual, malgrat la publicació d'algun poema en publicacions aïllades i la continuïtat de la seva tasca periodística, ara a *La Vanguardia* o a *El Noticiero Universal*, hagué d'esperar el 1954 per publicar a l'editorial Selecta la seva primera novel·la, *El senyor Joanet del Guinardó*, escrita a l'estil de la novel·la vuitcentista de costums, que és una de les mostres més reeixides de la literatura humorística d'aquest segle. Sindreu crea un personatge singular, el senyor Joanet, abassegat i anul·lat per la seva dona, Dorotea, la qual, pragmàtica com és, reacciona violentament davant la candidesa del seu marit.

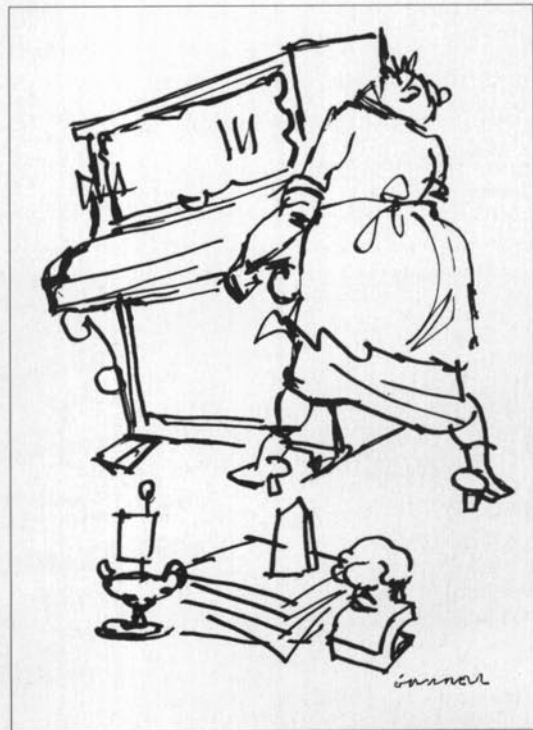
La novel·la, molt ben escrita, té passatges inoblidables que mostren al lector, no sols la fina ironia de Sindreu, sinó el seu bon ofici d'escriptor. Malgrat que es publicà escapçada a causa de la imposició de la censura, que li retallà dos capítols, tingué molt èxit de crítica i una magnífica difusió –lectures radiades, entrevistes radiofòniques entre autor i personatge, etc.–, però no acabà de quallar en un ambient literari on s'anava imposant el realisme, tot i que Carles Riba, en presentar la novel·la, reconeixia a Sindreu la capacitat d'expressar «tota la condició humana dins unes dosis, unes gotetes insistides de *behaviour*». Això comportà que no arribés a publicar-se la segona part, que Sindreu havia projectat amb el títol *El senyor Joanet puja al cel*.

La senyora Dorotea tenia una magnífica piga de pèl a la galta dreta, i una envergadura no gens vulgar, posseïa, ultra aquestes particularitats, una força física remarcable, de la qual usava i abusava... (La força física de la donya Dorotea no va conèixer mai cap minva transitoria i va manifestar-se sempre en un "crescendo" ample i magestuós.)

Únicament pel plaer de sentir-se omnipotent dins la seva caseta de "crocant", massa feble per a encabir-la, es lliurava personalment a un transport enderiàt i frenètic de tots mobles de la casa.

El pobre i resignat senyor Joan de vegades havia d'anar a tocar les seves masurques preferides –aquelles masurques antigues que obligaven els balladors de l'època a aixecar parençosa una cama– a dalt de les golfes, perquè... aquell dia, donya Dorotea "tenia fogots", i el piano, dòcil, havia hagut de suportar l'abraçada atlètica de la propietària i totes les esgarrinxades dels caires vius de la caixa de l'escala.

Aquesta mania de l'esposa del senyor Joanet, de projectar la seva força física damunt tot allò que la voltava –era un dels trets més vistents del seu caràcter– a voltes la feia abocar-se a unes activitats que als ulls dels éssers normals de la barriada apareixien com estrambòtiques.

Fragment d'*El senyor Joanet del Guinardó* i dibuix d'Amador Garrell que, amb altres, havia d'il·lustrar una nova edició d'aquesta novel·la.

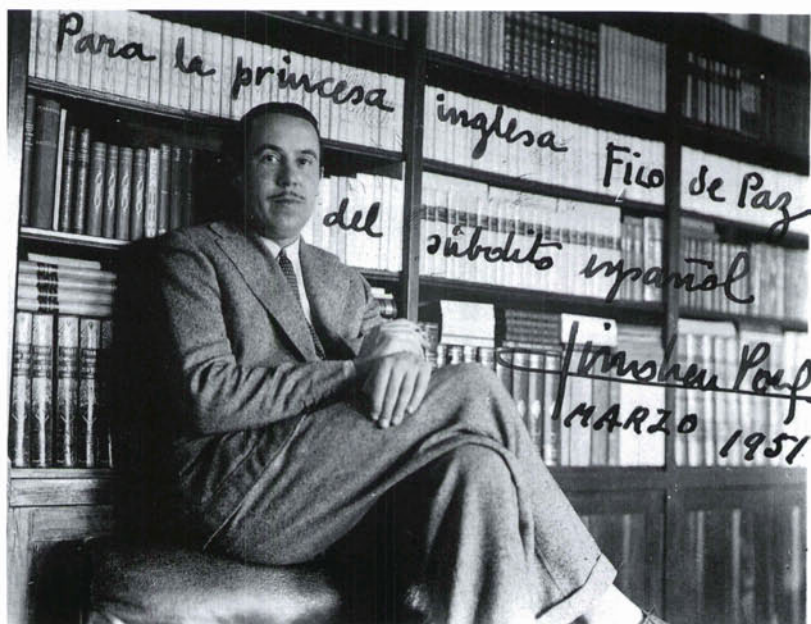
Cal no oblidar també que dos anys abans, el 1952, havia publicat *La singular història d'un club de tennis*, amb pròleg de Carles Soldevila i il·lustracions de Ramon Aguilar-Moré, Ricard Opisso i M. Dolors Mode. Més que una història en el sentit literal del terme, es tracta d'un bon exercici de literatura memorialista on Sindreu palesa una altra vegada el seu bon ofici de periodista esportiu i recupera tant la història d'un club que ha vist pràcticament néixer i evolucionar, com la d'aquells que l'han fet possible.

EL RETORN A L'AMETLLA

Malgrat l'incís, als anys cinquanta Sindreu, com ja hem dit, retroba els vells amics de l'Ametlla i, tot i que el clima cultural és minso i la permissivitat escassa, Sindreu i els antics membres dels Amics del Llibre, amb la incorporació de joves decidits i entusiastes, funden Ametlla Films, una agrupació que organitza sessions de cineclub i vetllades de tota mena a les quals assisteix gent de tot el Vallès. Enmig d'aquest ambient de reviscolament tímid de la vida cultural catalana, Sindreu ret el millor homenatge a la vila i el 1960 publica un llibre de poesia insòlit que immortalitza el paisatge de l'Ametlla i la seva gent: *Les figures del pessebre de l'Ametlla del Vallès*. En aquest llibre basteix tot un pessebre, un veritable retaule de tots aquells personatges de l'Ametlla que ha conegut en el decurs de

més de mig segle d'estades a la vila i que configuren aquell paisatge humà que coneix tan bé i que defineix el seu arrelament a aquelles terres. Sindreu aconsegueix d'integrar figures de totes les èpoques i les dota d'un escalf humà ben singular, tot valent-se de «mots senzills i directes per tal d'oferir una visió neta i concreta de persones, coses i fets que em són familiars», remarca a l'inici del llibre. Les quaranta-tres figures de què consta el llibre fan referència tant a personatges concrets, com «La Qui-meta de can Xammar» o «Perfil del Senyor Balló», com a algun símbol o animal, com «Joan, caçador», «El gall de la Cinta», etc. Guanyador del Premi Pere Maspons i Camarasa de 1957, el llibre comptà amb una setantena de patrocinadors, entre particulars i entitats públiques, i es publicà a Granollers, a Gràfiques Garrell, amb il·lustracions del seu bon amic Amador Garrell, d'Evarist Mora i de Josep Maragall. Encapçala el llibre una ofrena de Joaquim Buxó, marquès de Castell-Florite, i un pròleg de Fèlix Millet, ambdós ametllatans d'adopció com el mateix Sindreu i, a la part final, una desviació que signa el també amic de Sindreu J. V. Foix, així com també una semblança de l'autor feta per Jeroni de Moragas.

Mentrestant, Sindreu, amb la seva companya inseparable, Filomena de Paz, alterna les seves estades entre l'Ametlla i Barcelona, ara regentant un negoci d'antiquariat al passeig de Gràcia de Barcelona, i s'escapa a respirar al Vallès.

Carles Sindreu dedicà aquesta fotografia a la seva companya, Filo de Paz. (Arxiu Carles Sindreu)

I Romeria de los Vespistas Catalanes a la Ermita Románica de San Bartolomé

23 AGOSTO 1959

Concentració: Los grupos formados en los diferentes centros vespistas se reunirán en GRANOLLERS, en la plaza de Barangé (Parque) antes de las 9 de la mañana. Los respectivos Presidentes canjearán las inscripciones por vales.

Salida: Desde la citada plaza, se iniciará a las 9 la marcha en grupo hacia la ermita de San Bartolomé (situada a unos 6 km. de La Ametlla del Vallés).

Misa: A las 11 de la mañana, en la explanada frente a la ermita, será celebrada la solemne Misa de campaña que los vespistas dedican a honrar a San Bartolomé e invocar su patronazgo, circunstancia de su devoción y colaborar por la reconstrucción de la ermita. El Oficio Divino será cantado por la Banda de Trompetas del Regimiento de Caballería de Numancia que entonará una diana floreada, una setreta floreada y acompañamiento.

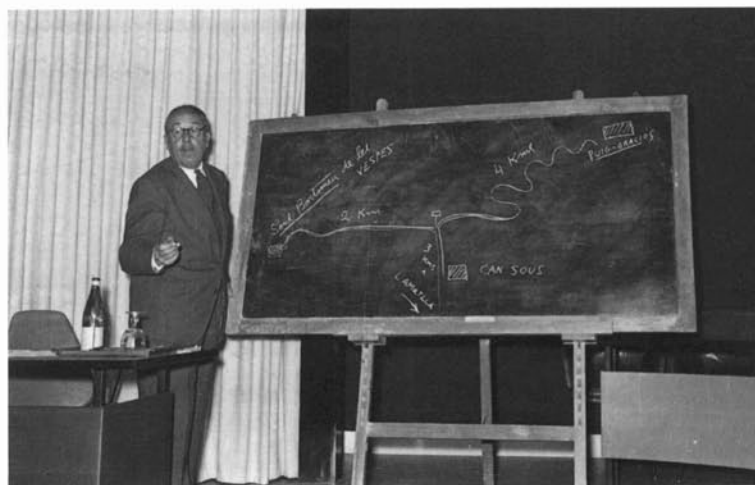
Almuerzo: A la terminación de la Santa Misa, tendrá efecto un almuerzo, para el cual la organización habrá preparado fogatas y demás elementos necesarios.

Medalla conmemorativa: Será entregada una a cada vespista concurrente, como recuerdo de la romería.

Regreso: Concluido el almuerzo, el regreso será libre.

Inscripciones: Todos los vespistas que deseen sumarse a esta romería, deberán efectuar su inscripción en el Vespa-Club de su localidad o en el más próximo.

Comité de los VESPA-CLUBS CATALANES

Conferència prèvia a la romeria vespista a Sabadell.
(Arxiu Carles Sindreu)

És durant aquests anys que Sindreu protagonitzarà un fet que acabarà tenint un ressò internacional: la «I Romeria de los Vespistas Catalanes a la Ermita Románica de San Bartolomé». Celebrada el 23 d'agost de 1959, vigília de Sant Bartomeu, aquesta romeria fou una estratègia de Sindreu per recuperar aquesta ermita romànica situada a la vall Roja, a uns sis quilòmetres de l'Ametlla, que estava força malmesa. Tot el fet partí de l'anècdota que explica el mateix Sindreu en una entrevista en la qual, diu, el sorprengué, en veure l'ermita, el fet que tingués les campanes intactes. Un pagès dels voltants li explicà que durant la Guerra Civil les havien volgut treure per fondre-les i fer-ne bales i que s'havien salvat gràcies al fet que tenien nius de vespes a dins.

Sindreu escriu el 1962 al diari *El Dia*:

«Una noche en que tenía muy vivo en mi imaginación el recuerdo de la humilde ermita perdida en las soledades de la Vall Roja, cruzó por mi mente con celeridad y fulgor de relámpago una idea:

—Por qué —pensé—, si las avispas ('vespes') han salvado las campanas de la capilla, los 'vespistas', los motoristas conductores de los 'scooters' apellidados 'vespas' no han de salvar la ermita en trance de derrumbamiento total? Puse manos a la obra y conseguí que el Vespa Club de España designase a Sant Bartomeu como Patrón de los 'vespistas' españoles y organizase caravanas motorizadas de devotos entre los elementos más entusiastas.»

Concentració de vespes a la
«I Romeria de los Vespistas
Catalanes a la Ermita Románica
de San Bartolomé».
(Arxiu Carles Sindreu)

El Regiment de Cavalleria de Numància durant la romeria.
(Arxiu Carles Sindreu)

L'aplec va ser un èxit de participació: hi acudiren diversos centenars d'escúters, la banda de trompetes del Regiment de Cavalleria de Numància i un gran nombre de cotxes particulars, autocars i gent a peu, per accomplir el programa previst en el cartell anunciador. En el decurs de l'acte s'acordà la constitució d'un patronat, la presidència del qual s'oferi al marquès de Castell-Florite. La premsa de l'època se'n féu un ampli ressò, que arribà fins a la premsa internacional, com és el cas de *La Gazzetta dello Sport*, que en una nota d'Alfredo Giorgi parla de la «iniciativa presa da un poeta barcelonense». Com a conseqüència d'aquesta feta, l'ermita va ser restaurada i amb posterioritat ha acollit en diverses ocasions homenatges pòstums a Carles Sindreu, com el de juny de 1992 o el darrer, celebrat el prop passat 22 d'octubre del 2000, amb motiu del centenari del naixement de Sindreu.

L'ALLUNYAMENT

És fàcil imaginar que, enmig de l'obscurantisme i de la grisor cultural del franquisme, la figura de Sindreu i dels qui com ell havien apostat per tot el contrari del que s'estava vivint, suscités difidències i males mirades en les mentalitats benpensants de l'Ametlla de postguerra, per als quals Sindreu era el més viu representant de tot allò que els franquistes havien volgut deixar enrere amb la Guerra Civil. Potser això explica la reacció entre desmesurada i precipitada que comportà l'abandó forçat i definitiu de Carles Sindreu de l'Ametlla. El fet que el

motivà fou un article del mateix Sindreu a *La Vanguardia*, publicat el 30 d'agost de 1962 i titulat «Erupciones estivales», en el qual Sindreu, fent gala d'aquell humor picardiós i entremaliat que tant el caracteritzava, comentava una activitat estiuenca de l'Ametlla: la representació de la sarsuela *Luisa Fernanda* en *play back*. Sindreu pren com a pretext aquesta activitat per criticar el que ell considera que comencen a ser mals endèmics en les noves generacions i que cal no fomentar, ja que es tracta d'una activitat mimètica i, per tant, no creativa. Diu: «(...) he sentido la obsesión de convertir el hecho en tema de uno de mis intrascendentes artículos porque he creído intuir –por el entusiasmo que ha despertado en el ambiente localista– la posibilidad de un ulterior desarrollo de la iniciativa que podría entrañar seguros efectos nocivos sobre la sensibilidad de una juventud ya demasiado inclinada a la abulia y a la indiferencia y partidaria del menor esfuerzo». I més endavant: «Es una manifestación totalmente borreguil. Los actores, aprisionados por las exigencias de la máquina, no pueden intentar la menor evasión. Son unos auténticos forzados del arte. Unos ilusos galeotes. Unos pobres plagiarios inconscientes». I encara: «Creo que este procedimiento sólo tiende a agravar las cosas. Adentra la juventud en un terreno de impunidad peligrosísimo. Priva el posible desarrollo de la personalidad, porque obliga al neófito no ya a la perfección técnica por medio de la copia del original –es decir a la imitación–, sino que en realidad toda su proyección va orientada a calcar el dibujo del maestro». I després de preguntar-se si no seria providencial una avaria en el magnetòfon, acaba imaginant la solució: «La sala se llenaría de frescor de voces nuevas, auténticas, naturales, de calidad elogiable hasta en sus posibles fallos y entonces, ¡sí!... Entonces, el pequeño pueblo podría aplaudir a sus anchas, si más no, el triunfo de la libertad. De la libertad del canto, que, bien mirado, es la más alta y angélica de las libertades».

Els temps, com sabem, no han fet cas de les recomanacions de Sindreu, si tenim en compte el gran ús i abús que s'ha fet i es continua fent del *play back*. A l'Ametlla l'article va ser interpretat com una greu ofensa, per a alguns motivada pel fet que Sindreu es revenjava amb l'article del fet de no haver estat cridat a participar-hi. Josep Badia i Moret en el seu llibre *L'Ametlla del Vallès. Galeria de personatges. Cròniques del nostre temps (1900-1990)* diu que «aquell article provocà la indignació d'un poble ferit en el seu amor propi...» Malgrat tot, si continuem llegint el text

de Badia, ell mateix implicat en els fets que comentem, ens adonem que l'article fou el detonant de tota una maror que potser s'havia anat covant durant temps, ja que diu: «... en un tancar i obrir d'ulls, (l'Ametlla) va prendre actituds de públic rebuig vers el que, des del primer moment, va ser considerat com una *nosa pertorbadora de la consciència local*» (el subratllat és de l'autora).

A partir d'aquí, per continuar emprant les paraules de Badia, «la vinculació de Sindreu a l'Ametlla s'havia trencat per sempre», ja que Sindreu es veié literalment foragitat de la vila per aquells amb qui havia col·laborat des de jove. Crec que podem convenir amb Badia, i el lector actual ho podrà jutjar, que «El fibló periodístic d'en Sindreu no tenia, ni de bon tros, el verí mortal que li atribuïrem». Però el mal ja estava fet i era gros, si tenim en compte tant els articles que aparegueren a la premsa durant les setmanes següents, bàsicament d'intel·lectuals i companys periodistes de Sindreu donant-li suport públicament, com fou el cas de Salvador Espriu, Francesc de Lasa, Joan Prats, J. V. Foix, i també intel·lectuals i artistes de la comarca, com fou el cas d'Antoni Cumella, Amador Garrell, etc., com les moltes cartes de suport contingudes en la correspondència de Sindreu.

Amenaçat fins i tot de mort amb pancartes la més indulgent de les quals deia «Sindreu RIP», fent al·lusió als versos de Sindreu «L'Ametlla, quin nom més fi! / jo m'hi voldria morir», Sindreu deixa definitivament l'Ametlla, però continua vinculat al paisatge del Vallès i la seva gent, on compta amb molts bons amics a tota la comarca, i fixa la seva residència a la Garriga, població que l'acull generosament i on Sindreu fa llargues estades fins que li arriba la mort.

GRANOLLERS, VILA OBERTA

El que podríem anomenar «fets de l'Ametlla» fa que Sindreu descobreixi els seus veritables amics i que estreti llaços d'amistat encara més forts amb aquells amb qui comparteix o ha compartit més d'una activitat. Continua la seva amistat amb la família de Manolo Hugué, que viu al Mas Manolo de Caldes de Montbui, i continua les seves col·laboracions amb els bons amics de Granollers, amb el ceramista

Antoni Cumella, a qui dedica el poema *Estampa del mercat de Granollers*, i amb els mestres Josep M. Ruera o Aureli Font (també músic) i sobretot amb el seu gran amic Amador Garrell.

ESTAMPA DEL MERCAT DE GRANOLLERS

A Antoni Cumella de Granollers, ceramista

Murmuris i crits que bullen
com un eixam monstruós.
Els afollats, orbs, traullen
pel gran mercat neguitós.
Avancem a les palpentes
oblidant pena i faties
entre renees, planys i empentes
i lascívia de pessics.

I retuts, llençats per terra
abandonats al mosquer
fruits que el llot no desaferra
talment els fruits del plaer.

I oferint-se enfilera des
sota una roina de sol:
marmanyeres sufocades
pell-tivant, aixencarrades
com pellers de juliol.

I al davant d'una parada
el pagès que vol i dol
i en brins de palla daurada:
tomàquets tacats de sol...

Llunyana olor d'estable
ens arriba entre el barreix.
Plaer inescandellable
de sentir un poc de mareig
Una olor que és la primera
que el nas adust ha copsat
entre l'olor encisera
que s'enfila del Mercat.

Ara la força del dia
ens mena dins un tancat.
Encens de peixeteria
i un taulell tot argentat.

I enlloc la tranquil·la estada
ni la pau per els sentits.
Arreu letícia bral·lada
d'olors, colors i neguits.
Sols en les places obertes
al gran esplet bigarrat
unes finestres incertes
amb regust d'antiquitat
ens esguarden defallides
des del fons del temps passat...
Unes finestres obertes
verdes de molces desertes
allà al límit del MERCAT.

CARLES SINDREU

Troblem col·laboracions de Sindreu a la premsa granollerina des dels anys vint al *Diari de Granollers* fins al setmanari *Vallés*, etc. També col·laboracions com a conferenciant, concretament en un cicle de cinc conferències humorístiques celebrades al Casino de Ganollers - Club de Ritmo el 1960, on Sindreu enceta el cicle dissertant sobre *Esport i ciutadania*; el trobem col·laborant també amb el Cine Club Granollers, fomentant els films amateurs, curtmetratges premiats en certàmens internacionals, com el de Josep Mestres dedicat a Salvador Dalí i Port Lligat.

Amb els amics granollerins, amb qui té tantes coses en comú, Sindreu projectarà i durà a terme un munt d'activitats. Qui compartirà sempre les iniciatives de Sindreu i en serà en bona mesura coautor és el seu bon amic Amador Garrell i Soto, que Sindreu comença admirant com a grafista i dibuixant i amb qui acabarà compartint bona part de la seva activitat literària i cívica i, per què no dir-ho, també la taula, cosa que farà que Sindreu escrigui que «la llar de l'Amador Garrell és un oasi de cordialitat i simplicitat». Can Garrell serà, durant molt de temps, el centre de trobada de Sindreu, el poeta Joan Oliver, que de vegades havia compartit taula amb ells, i bons amics de la comarca.

La col·laboració entre Garrell i Sindreu és força reculada. Durant els anys seixanta, Gràfiques Garrell edita tota una sèrie de nades on trobem la col·laboració d'ambdós amics: Garrell n'assumeix la part gràfica amb els seus dissenys innovadors que tant agradaven a Sindreu i amb els quals se sentia tan identificat, i Sindreu n'assumeix la part literària. La de l'any 1965, per exemple, és un poema de Sindreu titulat «Bon Nadal», que serà musicat més endavant per Jordi Pérez i editat per Columbia el 1967 en el disc *Com neix una cançó a l'Ovella Negra*. A la nadala de 1968, Sindreu hi publica el poema «Empremta nadalenca» i, entre parèntesis, «Especialment dedicada a Amador i Josep Garrell»; la de 1970 és dedicada als 70 anys del poeta i l'encapçala un text d'Andreu Avel·lí i Artís, *Sempronio*, titulat «En Sindreu, septuagenari? Reno!»

A mesura que passen els anys aquesta col·laboració es va intensificant. Concretament, el 1972 duran a terme dos projectes encomiables. El primer fou l'acte privat d'homenatge al mestre J. M. Ruera com a acte íntim dels seus amics, sense l'oficialitat d'un

Josep M. Ruera, Carles Sindreu i Amador Garrell en l'acte d'homenatge al mestre Ruera. (Arxiu família Garrell)

homenatge públic que l'Ajuntament de Granollers havia fet al mestre. Garrell i Sindreu, amb altres bons amics, decideixen fer-li un homenatge càlid, íntim i sincer, amb monument de cartró inclòs, amb àpat i amb una auca titulada *Auca franca i verdadera del músic Mestre Ruera*, amb «text de Carles Sindreu i dibuixos d'en Garrell».

La festa, molt emotiva, se celebrà en el domicili d'Amador Garrell i hi participaren, a part dels Garrell i els Sindreu, els amics més íntims, com el matrimoni Torra de la Garriga, el matrimoni Riera, la família Vacca de Granollers, el mestre de música Aureli Font i altres amics.

A finals del mateix any, concretament al setembre i octubre, se celebra a la sala d'exposicions de la Fundació Maurí de la Garriga una exposició de dibuixos d'Amador Garrell titulada *Aportació a l'obra literària de Carles Sindreu*, que conté els dibuixos que Garrell ha fet per il·lustrar els llibres de Sindreu *Les figures del pessebre de l'Ametlla del Vallès*, el llibre de poemes *El paisatge del pessebre* i la novel·la *El senyor Joanet del Guinardó*.

exposició de dibuixos Garrell

FUNDACIO J. MAURI ~ LA GARRIGA
DEL 16 DE SETEMBRE AL 1 D'OCTUBRE 1972
AMB LA COL·LABORACIÓ DEL BANC DE BILBAO - LA GARRIGA

Cartell de l'exposició de dibuixos d'Amador Garrell
«Aportació a l'obra literària de Carles Sindreu»
(Hemeroteca Municipal Josep Móra de Granollers)

En el llegat de Carles Sindreu, dipositat a la Biblioteca de Catalunya, hi consta un document mecanoscrit amb múltiples anotacions manuscrites que deixen constància d'un «Congrés de l'Humor» fundat a Granollers el 1973, concretament en un dinar a la Fonda Europa. Un congrés d'humorisme que hauria d'abraçar tots els seus aspectes: literari, cinematogràfic, pictòric, decoratiu, musical, juvenil, mèdic, etc. Sindreu, fent gala de la seva antiga dedicació a la publicitat, surt amb la idea d'oferir a les caixes d'estalvis l'eslògan «L'estalvi font del bon humor». Diu el text, força eloqüent:

«Proposar la col·laboració de les Caixes d'Estalvi esmentades com a ANTÍDOT contra les festes lamentables gairebé fúnebres apel·lades FESTES DE LA VELLESA que entristeixen VELL I JOVES amb les seves al·lusions al més enllà.

«Proposar un SLOGAN ALLIBERADOR que enterri definitivament els ossos vells excessivament passejats per carrers i places de les viles; pobles i ciutats. Aquest hauria d'ésser: PER UNS VELL I JOVES, Si un dia s'han de morir... QUE ES MORIN DE VELL I DE RIURE, que ben mirat MORIR-SE DE RIURE ÉS UNA GLORIOSA MANERA DE MORIR sense INÚTILS ESCARAFALLS».

A part de la idea de fer un calendari del Vallès en edicions corrent i de luxe, tanca l'acta una nota molt important que en realitat són tres:

«Donar a aquest primer àpat un caràcter de fet institucional i anyal.

Recollir iniciatives per al congrés de l'humorisme català amb abast mundial.

Incorporar la iniciativa del congrés de l'humorisme al programa oficial de les festes granollerines de l'Ascensió.»

Malauradament, no ens consta que la iniciativa es pogués dur a terme, però il·lustra molt bé el tarannà de Sindreu, Garrell, el pintor Manuel Amat i tot els qui s'hi havien aplegat.

També gràcies a notes manuscrites, sabem que Sindreu volia dedicar un llibre àlbum al bon amic Garrell que havia de dur per títol *El dibuixant Amador Garrell té amics...* Els amics de qui havia de parlar el llibre eren «Ruera i les seves partitures, Cumella, Vacca, Ramon Bufí i el seu cotxe, Garrell músic de panses i ametlles i Perris» (Jaume Torra de la Garriga). No sabem que s'arribés a fer, potser a causa de la malaltia de Sindreu.

CARLES SINDREU, HOME DE COMARCA

Aquest és el títol d'un escrit de Jaume Torra en ocasió d'un homenatge a Carles Sindreu, on diu «Aquesta comarca l'havia seduït i, en el seu caminar per la vida, hi creà meravelles d'un món suggestionador». Sindreu comptà amb amics a tota la comarca; ho mostren les seves múltiples col·laboracions literàries i periodístiques, la seva participació i organització de conferències, actes cívics i tota mena d'activitats reivindicatives de la cultura i d'allò que avui en diem el medi i que Sindreu anomena l'entorn: el Serrat, el Bertí, les valls de Montmany i un llarg etc. La seva poesia és una mirada aguda i suggeridora d'aquest paisatge vallesà que tant va contribuir a immortalitzar. Vegem-ho tant en el poema escrit en ocasió de la festa major d'Aiguafreda del 1973 com en el poema «El ciclista de la Doma».

A la Garriga, vila on Sindreu s'instal·la quan ha de marxar de l'Ametlla, junt amb la seva companya inseparable Filomena de Paz, tingué ocasió de reforçar amistats de temps (Manuel Blancafort, a qui

LA FESTA MAJOR D'AIGUAFREDA

Aiguafreda, pits de seda...
Anques verdes dels turons.
Molsa dolça en fondalades
que allargassa les cantades
piadoses dels turons.

Fils d'aigua sota passeres
Núvols tendres, i, allà al fons
esquirols fent pessigolles
als brancs, a les herbes molles,
i a la faç dels rovellons.

Coronada de cabrilles
arriba Festa Major.
Porta l'or de les casulles,
maragda viva en les fulles,
i un goig pel Senyor Rector.

Arrapat a la muntanya
el fred encara no treu banya
i es dilata amb poca fe
Una mel rosada banya
els vides, els solcs, la canya,
i les pedres del cloquer.

Aiguafreda, pit de seda
Bona gent i bon recer.
La teva verda bosquina
té camins de llum divina
que travessa l'esperver.

Aiguafreda, pits de seda...
Festa Major, sereni
Agafem una galleda,
omplim-la bé d'aigua freda

i posem en fresc el vi
tot i que els pous d'Aiguafreda
tenien el glaç ahir...

Aiguafreda, pits de seda
fregats amb aigua d'olor
ens ofrenes admirada
l'alegria esbatanada,
—música, cants i claror—,
quan la tardor és arribada
i amb ella una gran gentada
celebra amb il·lusió,
la teva festa sonada,
la teva festa admirada,
¡la teva Festa Major!

CARLES SINDREU

EL CICLISTA DE LA DOMA

Cementiri de La Garriga

Amb tebior humida
la Doma, arraulida
viu la mort clement
aclucant la vida.
La mort que no crida...
Dia rera dia
hi passa la gent
la boira i el vent...

Ets vell cementiri
no saps del deliri
de sobte, indolent,
l'escena mai vista
un petri ciclista...

Incansablement
etern pedaleja.
La gesta grogueja
«record» pueril.

És una figura
feta en pedra dura
amb urc i amb estil.

Per primera volta
flairant a ridolta
ferreny, enarcat,
un home es fa en vida
monument i mida.
Vol ser recordat.

La seva escultura
que erecte perdura
ell se l'ha pagat.
Fou rei de la «Volta»
L'escultor amb solta
l'ha glorificat.

Ai cànid ciclista
de mirada trista
i cel·lic posat!
Pretens ser el ciclista
el campió en pista
de l'eternitat...

...i ets només monjoia
de la falsa joia
de la vanitat.

CARLES SINDREU

havia dedicat el conte de festa major titulat *Els xeles de la Garriga*, Francesc Maurí, Josep Aymerich, etc.) i de fer-ne de noves. D'entre les seves amistats més preuades dels darrers anys cal tornar a parlar de

Jaume Torra, de can Perris, amic i company de Sindreu en moltes iniciatives i murrieries. I diem això pensant en l'anècdota que propicià el conte *La micció de l'amistat*, que Sindreu dedicà al també bon

HUMOR
SINDREU
HUMOR
SINDREU
HUMOR
SINDREU

Disseny d'Amador Garrell per a la coberta d'*Humor Sindreu*, publicat a Granollers el Nadal de 1973.

amic i cardiòleg granollerí Josep Planas Pi, que en aquell moment els tenia tots dos de pacients. El conte fou publicat per Gràfiques Garrell en un opuscle titulat *Humor Sindreu*, amb un disseny de coberta d'Amador Garrell, com sempre ben innovador.

Un altre bon amic del poeta fou l'escriptor i farmacèutic de la Garriga Martí Suñol i Genís. Amb ell col·laborà de manera continuada i entusiasta al *Full*

Parroquial de la Garriga i també en l'organització d'activitats, sovint excepcionals en una vila de les dimensions de la Garriga, com ho és l'audició d'*El pessebre*, de Pau Casals i Joan Alavedra, amb l'assistència del mateix Alavedra i presentat per Sindreu. O les conferències d'escriptors, promogudes i presentades pel mateix Sindreu, com ho és la que protagonitzà Aurora Bertrana, bona amiga seva.

Les col·laboracions de Sindreu al *Full Parroquial de la Garriga* sovint es concreten en poemes inèdits o publicats o en escrits i comentaris sobre personatges il·lustres del municipi, com ho és l'article *El mestre Aymerich té seixanta anys de vida musical o Rèquiem per a un enamorat de la Garriga*, dedicat a Josep Maurí i Serra, i tants d'altres. Destaquem l'article llarg que en el número 412 de març-maig de 1970 Sindreu fa sobre *L'Estança de J. Carner a la Garriga*. El text que Sindreu va escriure per a ser incorporat al volum d'homenatge a Carner que edità Editorial Selecta, amb el títol *Història d'uns versos*, ens explica la coneixença que Sindreu féu de Carner, a Lloret, quan era encara un adolescent, però ja escrivia versos. La devoció que professava al *príncep dels poetes* no li permeté de vèncer la timidesa i tenir unes paraules amb Carner. Sindreu mantingué sempre devoció i admiració pel poeta que, segons ell mateix admetia, l'havia influenciat en la seva poesia amb «unes estrofes que em van donar el calfred de la veritable poesia», ens diu el

Carles Sindreu amb Aurora Bertrana i Josep Comellas el mes de juny de 1959 a l'Ametlla.
(Arxiu Carles Sindreu)

mateix Sindreu al seu article publicat al *Full Parroquial de la Garriga*, número 412. No va ser fins a la primavera de 1970 quan, en la breu estada que Carner féu a Catalunya abans de la seva mort, l'atzar va voler que coincidissin a la Garriga, on definitivament pogueren bescanviar unes quantes paraules. Produïda la coneixença, Sindreu recordà la primera vegada que havia vist Carner i els versos que havia escrit aleshores i guardat sempre més. Segur de trobar encara aquell apunt escrit enmig de l'admiració, el buscà i allà era aquella «Aquarel·la inacabada de Lloret», que transcrivim:

*«És matí i és primavera:
dues vegades matí.
La barca arran de cinglera.
La cinglera arran de mi.
Avança la gotellada
aixecant olor de pi.*

Lluen morades les soques...

*A garbí
hi ha un fris d'aigua
entre les roques
delirant de blau marí
i...»*

De mica en mica, Sindreu sabé traslladar a la vila tot el neguit organitzador i culturalment vivificador del qual ja havia donat proves des de jove. L'any 1970, amb motiu del seu 70è aniversari, fou objecte d'un emotiu homenatge a la Garriga, aquesta vila que l'havia acollit amb els braços oberts i on ell s'havia sentit tot d'una com a casa.

Els darrers anys de la seva vida passejava fins a la plaça buscant aquell redós tranquil on prendre el sol i anotar totes aquelles idees que encara li bullien al cap i que potser no tingué temps de dur a terme, prenent aquell solet tebi (de tardor) del qual parla-

Carles Sindreu a la Fonda Riera de l'Ametlla del Vallès –avui desapareguda–, cap a 1960: (Arxiu Carles Sindreu)

va a la *Cançó beatífica*, dedicada a Jordi Sagalés i Pepita Moix:

*«Vingui la tardor
vestida a l'antiga».*

I tot prenent aquest sol, no de tardor, sinó de ple estiu, el 6 de juliol de 1974 Sindreu ens deixava a la Garriga i era enterrat a Montmany

(...)
*«arrelant
en la terra prima
com un romaní
que calla i estima...»*

BIBLIOGRAFIA

Obra publicada

- Sindreu, Carles: *Radiacions i poemes*, pròleg de Rossend Llates, Barcelona, Llibreria Catalònia, 1928.
- Sindreu, Carles: *La klàxon i el camí*, pròleg de Josep M. de Sagarra, Badalona, Ed. Proa, 1931.
- Sindreu, Carles: *Darrera el vidre*, pròleg de Carles Riba i colofó de Josep V. Foix, Barcelona, Amics de les Arts, 1933.
- Sindreu, Carles: *El senyor Joanet del Guinardó*, pròleg d'Agustí Esclasans, Barcelona, Selecta-Gràfiques Diamant, 1954.
- Sindreu, Carles: *La singular història d'un club de tennis*, pròleg de Carles Soldevila, Barcelona, Talleres Gráficos Hija de J. Ferrer, 1954.
- Sindreu, Carles: *Les figures del pessebre de l'Ametlla del Vallès, ofrena del Marquès de Castell-Florite*, pròleg de Fèlix Millet i colofons de J. V. Foix i Jeroni de Moragas, Ed. Els Amics de la Poesia, l'Ametlla del Vallès, 1960.
- Sindreu, Carles: *Darrera el vidre (1915-1920), Radiacions i poemes (1920-1928), Obra poètica I*, textos de Carles Riba, Josep V. Foix, Rossend Llates, Joan Oliver i Joan Brossa, Barcelona, Llibres del Mall, 1975.
- Sindreu, Carles: *Si veus que neva, desperta'm. Dones de la meua vida*, pròleg de R. Permanyer, Barcelona, Àmbit Serveis Editorials, 1996.
- Madrenas, Dolores; Ribera, Joan M.: «Narrativa i vida literària de postguerra: al voltant de Carles Sindreu (1900-1974)», *Actes del Desè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996, pàg. 77-114.
- Madrenas, Dolores; Ribera, Joan M.: «Estratègies a favor del "repentisme" i del sincretisme narratiu: Carles Sindreu, Ramón Gómez de la Serna i/o Jules Renard et alii», *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes /XXXIII*, Miscel·lània Germà Colón / 6, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996, pàg. 157-183.
- Madrenas, Dolores; Ribera, Joan M.: «A propòsit del narrador Carles Sindreu: trajectòria i límits d'una recuperació literària», *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes /XXXV*. Homenatge a Arthur Terry, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997, pàg. 219-229.
- Madrenas, Dolores; Ribera, Joan M.: «Carles Sindreu, prosista». A: *Centenari Carles Sindreu (1900-2000)*. Institució de les Lletres Catalanes, Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2001, pàg. 31-54.
- Molas, Joaquim: *Literatura catalana d'avantguarda 1916-1938*, Barcelona, Antoni Bosch Ed., 1983.
- Montoliu, Manuel de: «Vida literaria: un interesante héroe de novela», dins *Diario de Barcelona*, 19-XII-1954, pàg. 22.
- Moragues, Jeroni de: «Carles Sindreu, caçador d'imatges poètiques», dins *Les figures del pessebre de l'Ametlla del Vallès*, de C. Sindreu. L'Ametlla del Vallès, Ed. Els Amics de la Poesia, 1960.
- Parcerisas, Francesc: «Carles Sindreu: L'avantguarda considerada com una de les belles arts», dins *Diario de Barcelona*, 22-VI-1977.
- Riba, Carles: Pròleg a *Darrera el vidre*, de C. Sindreu, Barcelona, L'Amic de les Arts, 1933.
- Ribera, Joan M.: «Avantguardisme i prosa: dos textos de Josep M. Junoy i Carles Sindreu», *Revista de Lengua y Literatura Catalana, Gallega y Vasca*, III (1994), pàg. 83-100.
- Salvo, Ramon: «1939-1940: Els dos àlbums d'*Homenaje de Cataluña liberada a su caudillo Franco* i les primeres mostres de poesia d'avantguarda a la postguerra», dins *Revista de Catalunya*, 112. Novembre de 1996.
- Salvo, Ramon: «La poesia catalana durante el franquismo: de la vanguardia poética a la poesia experimental», dins *Ínsula*, 603-604, març-abril 1997, p. 17-31.
- Sánchez-Juan, Sebastià: «Radiacions i poemes», dins *La nau dels esports*, juny de 1928.
- Sunyol i Genís, Martí: *De la Garriga i la seva gent*, Sant Cugat del Vallès, ER Edicions Catalanes, Temes locals catalans, 1983, pàg. 117-147.
- Sunyol i Genís, Martí: «Carles Sindreu, l'home polièdric». *Serra d'Or* núm. 502, octubre de 2000, pàg. 52-55.
- <http://www.uoc.es/lletra/cat/noms/carlessindreu.html>
- <http://www.uoc.es/lletra/cat/obres/radiacionsindreu.html>
- <http://www.uoc.es/lletra/cat/obres/laklaxonsindreu.html>
- <http://www.uoc.es/lletra/cat/obres/lesfiguresindreu.html>
- <http://www.uoc.es/lletra/cat/obres/senyorjoanetsindreu.html>
- <http://www.uoc.es/lletra/cat/obres/darreraelvidresindreu.html>

Sobre Carles Sindreu

- A.D.: *Diccionari de literatura catalana*, Barcelona, Ed. 62, 1979, pàg. 676.
- A.D.: *Nou diccionari 62 de la literatura catalana*. Barcelona, 2000, pàg. 697.
- Arenas, Carme: «Carles Sindreu, caçador d'imatges poètiques». A: *Centenari Carles Sindreu (1900-2000)*. Institució de les Lletres Catalanes, Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2001, pàg. 11-30.
- Arenas, Carme: «Art, literatura i esport. Els cal·ligrames esportius de Carles Sindreu». *Actes del 17 Deutscher Katalanistentag/ Internationale Fachkonferenz Katalonien-ein aubergew^hnlicher fall in Europa*. Muenster 6-8 abril del 2000 (en premsa).
- Arenas, Carme: «Els cal·ligrames esportius de Carles Sindreu o el maridatge feliç entre literatura i esport». *Els Marges*, núm. 69.
- Badia, Josep: «Carles Sindreu. L'home-el poeta-l'humorista», dins *L'Ametlla del Vallès. Galeria de personatges. Cròniques del nostre temps (1900-1990)*. L'Ametlla del Vallès, 1992, pàg. 121-137.
- Cadena, Josep M.: «Carles Sindreu i la necessària emergència de l'oblit». A: *Centenari Carles Sindreu (1900-2000)*. Institució de les Lletres Catalanes, Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2001, pàg. 5-10.
- Fuster, Joan: *Literatura catalana contemporània*, Barcelona, Ed. Curial, 1971, pàg. 226.
- Garcés, Tomàs: «Radiacions i poemes», dins *Carnet de Lletres a La Publicitat*, 1-VI-1928.
- Gasch, Sebastià: «Carles Sindreu, 1900-1975», Barcelona, Serra d'Or, gener de 1975, pàg. 36.
- Grandas, Teresa: «Trenta minuts de llanterna màgica», dins *A mitja veu. Carles Sindreu. Col·lecció de retrats d'infants*. Girona, Museu d'Art de Girona, 1996, pàg. 11-20.